

ABONAMENTUL:
PE AN 3 COR. 20 FIL.
" 1/2 " 1 " 60 "
" 1/4 " — " 90 "

ÎN STREINĂTATE:
PE AN 6 FRANCI.
" 1/2 " 3 "
— 0 —

Numeri singuratici se vënd
în Cluj cu 5 fileri, într'alte
locuri cu 6 fileri.

RĂVAȘUL

INSERTIUNILE

se plătesc după mări-
mea locului ce ocupă;
fiecare cm. □ costă o-
dată 10 fil., de 2 ori
8 fil., de 3 și mai multe
ori 6 fileri.

ADRESA:

„RĂVAȘUL“

CLUJ. — KOLOZSVÁR
6. JÓKAI-UTCA 6.

Rédactor resp.: IULIU FLORIAN

Apare în fiecare Sâmbătă

Proprietar-editor: Dr. E. DĂIANU

Adunarea „Asociațiunii.“

În est-an adunarea »Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului român« și-a ținut adunarea generală în Timișoara. Cetitorii nostri cunosc scopul măreț pentru care s'a înființat, și pentru care lucră și acum — »Asociațiunea« cu zel mai mult sau mai puțin, după împrejurări. Anul trecut adunarea se ținuse la Baia-mare și a fost prilej minunat de deșteptare națională pentru un întreg colț de țară. În est-an adunarea s'a ținut într'un colț tocmai opus celui de acum anul, în fosta capitală a Bănățului timișan. Și în est-an adunarea a decurs în bună rânduială, deși, mi-se pare, n'a fost pătunsă de atâta însuflețire și interesare, ca cea din anul trecut. Foile ungurești din Budapesta s'au ocupat mult cu adunarea din est-an, pentru-că Timișoara este mai aproape de Budapesta decât Baia-mare. Dar s'au ocupat aceste foi mai mult în mod reuțios decât obiectiv și cinstit cu Adunarea »Asociațiunii«. De aceea foile ungurești nu ne pot slugi de măsură în judecarea adunării. Ne-am obicinuit să credem, că atunci, când foile ungurești scriu cu mânie, ori cu turbare despre un lucru românesc, noi am avea motiv să fim pe deplin mulțumiți cu lucrul săvârșit. Măsura aceasta nu se nimerește însă totdeauna; și ni-se pare că tocmai în cazul acesta nuse nimerește.

Adevărat, că după scrisorile foilor noastre — toate s'au arătat mulțumite — ar trebui să fim mulțumiți cu toții, fără doar și poate, cu mersul trebilor la »Asociațiune« și în deosebi cu adunarea dela

Timișoara. Noi însă, cari cunoaștem stările dela »Asociațiune«, nu numai cum se înfătoșează publicului de cătră cei interesați personal, ci cum sunt ele de fapt; noi, cari cunoaștem și motivele reale, nu numai cele aparente, și străvedem și scopurile cele acoperite, nu numai cele declarate, ale celor ce cârmuesc de fapt aceasta instituțiune, ce ar trebui să fie mare — nu putem lua de bani buni toate aprecierile sau mai bine zis rapoartele, ce se fac cu prilejuri de acestea, în grabă, pentru oare care efect momentan, și de multe-ori de oameni, cari numai cu prilejul adunării se interesează puțin, foarte puțin, de »Asociațiune«. Accentuăm acest lucru cu atât mai virtos, cu cât vedem că oameni, cari nu sunt raportori nici de profesie, nici de ocazie, ci observatori mai nepreocupați ai lucrurilor, confirmă cu date concrete câștigate la fața locului, modul nostru de a vedea, mai obiectiv, și mai puțin trandafiriu, asupra »Asociațiunii« și a adunării din Timișoara. La timpul său ne vom declara mai amănunțit și mai deslușit asupra acestui punct. Acum ne mărginim numai a-l atinge, pentru a înțelege de ce publicăm raportul de mai jos, care se deosebește de obicnuitelile banalități, cu care presa noastră crede a-și fi achitat pe un an datorința față cu »Asociațiunea«. Il publicăm, cu risicul de a supăra ici-colea pe oare cine, deși scopul nostru nu este de a supăra, ci a îndrepta. Știe toată lumea, că adevărul supără. Dar noi mai știm și aceea, că adevărul străbate, mai curând ori mai târziu, și-și face drum prin toată ceața și negura prefacerilor și curtoasiilor con-

venționale; ear datorința presei este se servească adevărul. Mai știm apoi și aceea, că chiar și cei-ce s'ar supăra, ori s'ar arăta supărați, pentru spunerea mai verde a adevăratelor stări, în inima lor, și în intimitatea gândului lor ne dau dreptate nouă și celor de un gând cu noi. Și poate chiar și ei își vor lua curaj, ca să spună înșiși, cu graiul, ce gândesc întru sine, ba poate să-și spună sus și tare, ceea-ce vorbesc numai între patru ochi, șopotind.

Facem acest serviciu adevărului chiar în interesul culturii și literaturii române pentru a paralisa efectul desastroos al acelor articoli, turbați, dar mincinoși, ai foilor ungurești, cari — cum am spus mai sus — de obicei ne fac pe noi, Românii, să credem că mare și bun lucru am săvârșit — ori săvârșim — chiar și atunci când de fapt nu e tocmai așa.

* * *

Eată raportul ce-l primim dela un observator sincer, care a luat parte la adunarea Asociațiunii.

Dela Timișoara.

— 26 Septemvrie 1904.

Am luat parte până acum la 2 adunări ale »Asociațiunii«, la cea din Baia-mare, anul trecut și acum la cea din Timișoara. Nu sunt altfel nici Bănățean, nici Chiorean, ori Sălăgean, ci-s Ardelean; vreau să zic: motive de patriotism local nu mă stăpănesc, și mă simt în deplină obiectivitate în alcătuirea judecăților mele. Dacă totuși judecățile și aprecierile mele nu cuadrează cu cele ce în deobște s'au vădit până acum în ziare, să mă credeți că nu eu sunt de vină. Dacă nu mă credeți, — și judecați cumva astfel — nu publicați impresiile mele, vă rog însă să-mi-le păstrați pentru-că eu vreau să le am, fiind în firma credință, că va veni timpul, când și alții vor vedea lucrurile așa,

FOIȚA RĂVAȘULUI

MAMA

În zilele noastre tot mai mult crește și se întărește mișcarea, ce are de țintă, ca femeii să-i deschidă toate căile de luptă în viață, cari pentru bărbați sunt mai demult deschise. Școlile înalte precum și gimnasiile, preparandiile, numără între ascultătorii lor tot mai multe din ficele Evei; avem acum doctori de femei, oficiile de postă și telegraf se umplu tot mai mult cu neamul acesta gingaș, care nu e făcut pentru o muncă așa de încordată. — Pornind de acolo, că femeile sunt tot oameni ca și bărbații — ceea-ce e foarte drept, și nu o trage nimenea la îndoială — prin cărți și foi cu scrisul, ear cu vorba în consiliile orașelor mari, așa numiții »prietini ai mișcării feminine«, »ai emancipării femeiești«, trimbiță în lumea largă, că femeia trebuie pusă cu totul pe aceeași treaptă cu bărbatul, că toate carierele să le fie deschise și lor. Propoveduirea aceasta, care e în legătură și cu mișcarea socialistă-democratică, a atras pe mulți bărbați în lupta pentru isbânda emancipării femeiești, și și pe mai multe femei, cari au început să inundeze școlile și oficiile.

Nu e însă numai aceasta cauza, ce le silește pe femei la pasul acesta. Marile cheltueli, ce-s împreunate azi cu creșterea tinerilor mlădițe — sacă aproape toată averea părinților, și când fata e destul de »cultă« — după-cum cere lumea astăzi, pentru zestre nu a mai rămas aproape

nimic, dacă părinții sunt mai săraci. Așa apoi fata ce a gătat școlile, trebuie să-și vază de unde să trăiască.

Pe calea aceasta însă la vr'un bine nu pute ajunge. Cei-ce voesc să deschidă femeilor toate carierele cari primesc pe bărbați, uită, că pun la aceeași sarcină puteri deosebite. Nu-și aduc aminte că lupta grea și încordată pentru existență în șirul prim bărbații au să o poarte, și că femeia numai ca ajutor îi poate fi în aceasta luptă, ear nu să fie de o potrivă luptătoare. Așa i-a lăsat Dumnezeu, și de aceea cu puteri deosebite a înzestrat pe bărbat și pe femeie.

Dar ceea-ce nu bagă nimeni în samă, ori nu voesc să observe, e că prin aceasta femeia e depărtată, se înstrăinează tot mai mult de ținta ce o are aici în lume: de a fi o mamă bună.

Și ținta asta întunecă cu strălucirea sa, ori ce alt scop, ce li-s'ar pune femeilor înainte prin mișcarea aceea de emancipare, de care am vorbit mai sus.

Intr'un alt articol am fost zis, că bunăstarea și trăinicia unui neam atiră de la felul cum îi sunt familiile. Cu tot dreptul însă putem zice și mai departe, că sănătatea, trăinicia și fericirea unei familii, atiră de la felul cum e mama în aceea familie.

Cu firea sa duioasă, cu ochii săi rugători, cu apucăturile sale ce purced din iubire adevărată, femeia poate — în cazul când n'are în familie băeți ca să-i îndrepte, să aducă la calea cea adevărată și pe bărbatul cel mai decăzut. Găsești destule pilde în viață, unde bărbatul dintr'un pierde-

vară ce a fost înainte de a se însura, acum e omul cel mai harnic în sat; de unde mai înainte deschidea atât de des ușa jupânului, astăzi la sărbători de mai bea câte ceva, — și atunci acasă. — Și aceasta îndreptare ce a săvârșit-o femeia e de un preț netăgăduit. Ea a câștigat o putere de muncă pentru viața asta — și așa a contribuit la întărirea neamului din care face parte, și a țării unde locuște, — ear pentru viața cealaltă a câștigat un suflet. Ear un suflet înaintea lui Dumnezeu prețuște mai mult de cât lumea întreagă. Sf. Pavel apostolul scrie într'o carte a sa cătră Corinteni »Bărbatul necredincios să sfințește prin o femeie credincioasă«.

Dacă în jurul vetrii încep să răsăre căpșoarele bălane, când ochii adânci albaștri, ori negri ca tăciunele, încep să lumineze între cei patru păreți ai unei căsi, munca și datorințele mamei cresc, dar și ajutorul de sus nu-i va lipsi.

Ce va fi mai plăcut înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor de cât o mamă, care într'adevăr își pricepe chemarea?

Până a nu veni pe lume micul înger, ea l'a încredințat cu totul lui Dumnezeu, ca el să-i poarte de grijă, și El să-l păzască. În rugăciunile sale nu-l uită nici-odată pe cel-ce nu-l cunoaște încă, dar care-i aurește visurile sale, pe care-l vede însă în planurile ce le croește pentru veitor, voinic și sănătos și trupește și sufletește.

O mamă adevărat creștină, care știe că »toată darea cea bună și tot darul deplin de sus

cum eu le vîd, și nu cum se prezintă în rapoartele comitetului, sau în rapoartele unora, cari servesc cu aceasta ocazie zărele noastre. — Declar înainte, că mie adunarea dela Timișoara nu mi-a lăsat impresie așa bună, cum pare a le fi făcut raporturilor dela zărele noastre; în tot cazul nu mi-a făcut impresie așa bună, ca adunarea de acuma un an dela Baia-mare. S'a adunat la Timișoara lume multă românească, lume bună și elegantă, dar foarte blăsată. Insufletirea a lipsit aproape de tot, și nici vorbirile mai călduroase, ce au răsunit la deschidere, n'au putut schimba dispoziția generală. Nu știu este aceasta o notă locală, — sau o notă *caracteristică* pentru situația momentană a »Asociațiunei«, ori doar și una, și alta...

La gară comitetul a fost întimpinat, primit, dar cum? Nu s'a rostit nici un discurs de bineventare, și a lipsit peste tot dispoziția cea sărbătorească, care am văzut-o la mulțimea de țărani, preoți, și inteligenți, care a întimpinat comitetul la Baia-mare. Peste tot — anticipez — țărâna n'a avut la Timișoara nici un rol, nici măcar ca asistență, cum a fost anul trecut.

Seara de cunoștință a fost ori ce, numai sară de cunoștință nu. Nici aci nime n'a rostit vr'un cuvînt, nici n'au fost salutați, nici n'am salutat pe nime. Dispoziția deprimată. De ce? De faptul, că s'a știut despre desbinările locale? și despre aranjamentele comitetului cu secretariatul (I. și II.)? sau de temere? Nu știu. Doar o grupă de tineri au desfășurat, în felul lor, un pic de veselie, dar ei și-au cheltuit toată insufletirea aci, pe năbușite, și au rămas rezervați aproape total, în decursul adunării.

Ședința întâie a constat din vorbiri, — vorbiri frumoase altfel, și poate cele mai frumoase părți ale întregii adunări. Dar nici acestea nu s'au avîntat la înălțimea discursurilor dela Baia-mare. Dl Dr. Lemenyi, care a substituit pe președintele — întocmai ca dl Cosma anul trecut — a atins patriotismul local al bănățenilor, anticipându-le laude mari, cari dacă poate istoriografii le-ar mai și corege totuși, au produs cu succes ceea-ce se numește *captatio benevolentiae*. Dureri că dl președinte *ad hoc*, n'a rămas tot așa de tacticos până în sfîrșit; ori poate s'a prea acomodat cu tactica unor cercuri, cu cari comitetul nu se poate identifica, mai ales dacă e vorba să aleagă între acele cercuri și între archierei. Vreau să zic, că nici în toastul dela banchet, nici la închiderea ședinței dl președinte n'a fost în tonul ce se cădea președintelui. Mai ales apostrofarea archiereilor eu o reprob hotărît, nu că doară n'aș dori același lucru, care îl dorește dl Dr. L. ci tocmai în interesul realizării acelei dorințe legitime a noastră a tuturor.

Banchetul a fost foarte slab în privința spirituală, înțeleg în privința toastelor. Toastele fără spirit, fără idei, sunt ca și banchetele fără toaste, plictisitoare. Și în toastele dela banchet tocmai aroama ideilor a lipsit. Dr. Lemenyi și-a cetit toastul seu; va să zică îl avea scris, și totuși a vorbit despre evlavie și blîndețea Românilui, ca și când dînsul ar detesta însușirile acestea. În colo ceea-ce scriu foile unguerești despre cuprinsul toastului e scornitură. Dl Lemenyi, nu înzădar e iurist, și a fost funcționar

este» — și care totuși se nu se roage pentru băiatul său, e cu neputință, știind cât e de mare iubirea de mamă.

Când mititeii o încunjură și gîngăvesc ceea dintâi cuvinte ea începe sădirea — fir cu fir — a tuturor celor bune și sfinte în sufletul lor luminos și tinăr. Incepe o instrucție care are să țină nu numai până își va căpătuî odraslele, ci până când ea își va închide ochii. — Cîte rugăciuni știe ea, le vor ști și băieții ei la 5—6 ani, și cât e de înălțător să vezi cum rugăciunile ce le-a zis în fie-care sară și dimineată bunica, și bunica bunicii, acum le zic cu glasul lor de argint nepoții și strănepoții. Și ceea-ce se sădește în sufletul curat al copilului, ceea-ce se tipărește în inima de ceară a băeatului, aceea rămîne adînc întipărit și grozave trebuie să fie fortunile, cari vor fi în stare să ștergă acelea urme sfinte. Mierea învățăturilor creștine, strecurată picătură cu picătură în sufletul copilului, va rămîne ca balsam pe ranele și suferințele de mai târziu, și în mijlocul valurilor ce va avea să învingă în lupta vieții, un astfel de om, cu fruntea senină își va îndrepta privirile rugătoare la cer, și chiar de n'ar primi nici un ajutor din afară, inima-i se va ușura, va primi dar ajutor din lăuntru: și acesta e cel mai mare ajutor ce se poate da în lumea asta.

Nu sunt lucruri neînsemnate de cari amințim aici. Viața noastră sufletească, ca și cea trupească, are lipsă de nutremînt, ca să nu tîngăască. Dar nutremîntul acesta în împrejurările în cari suntem noi acum, mai cu samă numai din *rugăciuni* putem să ni-l scoatem. Pe satele noastre nu se ține liturgie în fie-care zi, ca mai

administrativ până decurînd; dînsul a numit corect pe Maiestatea Sa »Impăratul și Regele nostru apostolic«. Nici ceea-ce scriu foile unguerești despre »Gotterhalte!« nu e adevărat. După toastul președintelui musica a dat un simplu tuș. Unii strigau »Gotterhalte!« ear un activist a strigat: »*Deșteaptă-te Române!*« și musica a început un poutpouriu, în care ocură și imnul național. Toast mai interesant — nu prin formă, ci prin cuprins — a fost cel neoficios, al d-lui Dr. Aur. Vlad. Înaintea dînsului a vorbit dl Rub. Pațița pentru tinerime, accentuînd datorința ei de a respecta tradițiunile. D. Vlad a răspuns cu alușuni de actualitate, răspunzînd, că tinerimea va lucra cum va afla de bine, și nu cum cer bătrîni. Casul a fost de o actualitate picantă, — care se putea evita la un banchet al »Asociațiunei« unde nu trebuie să fie »tineri« și »bătrîni«, ci Români. În sfîrșit, dl Pațița a vorbit, ca și când ar mai fi și acum ceea-ce a fost, și ar trebui să fie; ear d. Vlad a vorbit, ca și când ar fi deja, ceea-ce crede că este, ceea-ce înse îi mai trebuie mult până va fi, de va fi.

Ședința a doua, care ar trebui să fie pînctul de culminație al adunării, n'a fost nici ea la culme. D. *Branîște*, referentul comisiunei principale a fost, ce a fost; în jurul dînsului s'a învîrtit totul. Dar incolo abstrăgînd dela intervenția d-lui Dr. *Onișor*, din Bistrița și a d-lui *Precup*, prof. în Blaj, n'a fost nici o desbatere. Măcar, că multe ar fi trebuit să se desbată, dacă e ca publicul mare să fie deslușit, și se îmbrățișeze cu căldură și încredere »Asociațiunea«. Dr. *Onișor* a criticat viu despărțimintele, lipsa de activitate a lor. A înfierat cîteva desp. cum e al *Orăștiei* — unde s'a pornit »activitatea« — și al *Lugojului*, cari nu dau semne de viață. A fost șod incidentul, când Dr. *Onișor* a spus, că chiar referentul general dl *Branîște* e secretarul comitetului din Lugoj, aruncînd, poate pe nedrept, vina toată asupra dînsului. Pentru-că dl *Branîște* a făcut mai mult, în întreg comitetul, desi dînsul nu e secretar plătit, ca dl Dr. *Diaconovich* și al ll. secret. cărora adunarea le-a mărit salariile, celui dintâiu cu 200 cor. celui de al doilea cu 1200 cor. Pentru ce? Cu ce se motivează acest plus de spese, într'o situație de *stagnare* ca aceasta?

(Va urma).

Crestături.

— **Ministrul Berzeviczy** a sosit în Cluj, Luni seara spre a fi de față la desvălirea statuei »Stului George«, și la inaugurarea casei *învățătorilor* și a visita institutele de învățămînt. Despre sosirea Escelenței Sale au fost încunostințate oficios și bisericile românești din Cluj. Cu toate că chiar în aceste vremuri Româniilor nu pot avea motiv de a privi cu deosebită dragoste la dl Ministru Berzeviczy, și cu toate că în deosebi bisericile românești, ca și celelalte biserici nemaghiare, sunt în luptă mare — pentru școale — cu Escelența Sa, totuși reprezentanții bisericilor române din Cluj au aflat de bine a se prezenta la Dl Ministru și a-și face onorurile. Era vorbă de un act de curtoasie oficială și Românul, bun și blînd, dă binețe, și celui ce nu-l cunoaște pe el, și nu-l tratează cu dreptatea, de care ar fi vrednic.

des să o putem asculta; bisericile noastre sunt închise peste săptămână, așa că nu putem merge să cercetăm pe cel-ce este acolo de față în Sf. Cuminicătură, pe Domnul Nostru Isus Christos, și să-i cerem ajutorul. La noi spovedirea și cuminicarea și acum e numai la Paști, și doar vr'o babă de să mai spovedește și peste an. Cu un cuvînt la noi sunt foarte delăsate mijloacele de unde ne-am putea trage hrană sufletească. Că e rău așa o știm cu toții, căci acestea sunt mijloacele celea mai puternice pentru hrînirea sufletului, dar să nădăjduim că se vor schimba și la noi trebile mai înspre bine. — Astăzi însă, cum am mai zis, rugăciunile ne ajută mai mult, ca să nu ni se stingă cu totul flacăra vieții sufletești. Dacă însă *voința* și plăcerea de a se ruga nu e sădită în om de mic copil, mai târziu nici un învățător de pe lume nu va mai putea face — chiar de ar vrea — *ca să-i fie plăcute* copilului *rugăciunile*, ca să se roage cu drag, și nu numai la poruncă. E un fapt acesta, care e vrednic de toată băgare noastră de samă, că: ori-ce știință, fie geografie, fie aritmetică, fie vr'o limbă, poate, mai cu greu ce e drept, să și-o însușască un băeat și dacă începe mai târziu cu școala, — *dară educarea îi târzie*. *Voința* și plăcerea de a se ruga însă, învățătorul nu o poate sădi în inima lui. Băeatul va învăța rugăciuni frumoase, foarte multe, la școală, dar le va învăța ca pe ori-care lecție, și atunci când nu va cere nime să le zică, nici aminte nu-și va aduce de ele. Știm din experiență, că băeatul face deosebire între rugăciunile ce i-le-a spus mama, și celea ce le știe de la dascălul. Și până când celea dintâi sunt oare cum contopite cu sufletul său, și le zice cu cea mai mare plăcere, până atunci celea de a doilea i-se

Presentările la D. Ministru s'au făcut Marți, 27 Sept. la 9—11 oare, în sala festivă a universității. După deputațiunea statului catolic și a parohiei catolice, conduse de bar. Josika și prelatul Biró Béla, a urmat deputațiunea cea mare a reformaților, condusă de superintendentul Bartok. Apoi a urmat deputațiunea bisericeii române gr-cat. constînd din următorii: Dr. E. Dăianu, paroch protopop, Vasile Hossu, jude de tablă, Vas. Pop, asesor la sedria orfanală și Andreiu Cassian, măiestru, toți curatori. Conducătorul deputațiunei, dl Dr. Dăianu a salutat pe dl Ministru cu o alocație de următorul cuprins:

Curatorul *bisericeii române gr-cat.* din Cluj a dorit să-și facă onorurile înaintea Escelenței Voastre și spre acest scop a încredințat pe aceasta deputațiune, ca să dea expresiune simțemintelor sale de loialitate. Când am onoarea, a Vă presenta respectuos aceasta deputațiune, rog pe Escelența Voastră, să primiți grațios comuna noastră bisericească sub puternica-Vă părtinire. Totodată ca protopop al districtului Cluj îmi iau îndrăzneala, ca să folosesc aceasta ocaziune norocoasă și spre acea respectuoasă rugare să binevoiți Escelență a învrednici de înalta-Vă bunăvoință preoțimea gr-cat. din tract și școalele gr-cat., care și între feluritele lipse, ce îndură, împlinesc o mare misiune.

D. Ministru a răspuns mulțămînd, și declarînd, că se interesează pe o formă de bisericile tuturor confesiunilor și de așezămintele lor culturale.

În numele bisericeii române gr-or. a salutat pe dl Ministru parochul-protopop Tului Roșescu, cu următoarea vorbire:

Representanța *bisericeii române gr-or.* din loc cu drag folosește aceasta ocaziune plăcută, ca prin mine să salute cu tot respectul pe Escelența Ta, ca pe ministrul de culte și instrucție publică al patriei noastre, și să-și exprime dorința, ca Atotputernicul D-zeu să Te țină pe Escelența Ta întru mulți ani spre fericirea cetățenilor iubitei noastre patrii, spre desvoltarea și spre întărirea dragostei creștinești și a bunei-înțelegeri între confesiuni.

Ministrul a mulțumit cam în același sens și dlui protopop Roșescu, care printr'un incident a rămas se represinte singur biserica sa.

Visitînd mulțime de instituțiuni în Cluj dl Ministru s'a întors Vineri la amiază spre Budapesta, oprindu-se pe câte-va oare și în Huedin.

RĂVAȘUL CLUJULUI

— **Adunarea despărțimîntului »Asociațiunei«.** Primim următoarea *convocare*: Comitetul despărțimîntului »Cluj« al »Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român« prin aceasta convoacă adunarea cercuală pe 9 Octomvrie st. n. 1904, la 3 oare p. m. în Cluj (localitatea casinei române, strada: Deák Ferencz Nr. 4) și invită cu toată onoarea pe toți membri și pe toți aceia, cari se interesează de »Asociațiune« și doresc a promova interesele ei, — se participe la aceasta adunare, — care se va ținea după următorul program:

1. Deschiderea adunării prin președinte. 2. Exmiterea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării. 3. Raportul comitetului despre activitatea din acest cerc. 4. Exmiterea comisiunilor: a) pentru

par străine, *nu le simte că-s rugăciuni*, și trebuie ca mai întâi să le învețe și mama, care *apoi ea de la ea* să li-le spună odraslelor. Numai atunci vor fi și acestea și vor rămîne pentru băieți pe toată viața *adeverate rugăciuni*. Dumnezeu vrea ca după-cum vîește trupească a copilului purcede oare-cum de la mamă, așa să purceadă și cea sufletească. De aceea foarte fără de cap lucră mamele ce-s conduse de vorbe: »Las'că va merge la iarnă la școală și va învăța el«. Nu. Nu va învăța nimic dacă de acasă nu-l pregătești, și mai ales nu se va lega de el nimic, din ceea-ce are să fie întărită viața lui sufletească.

Eată pentru ce trebuie pusă grigea cea mai mare pe educarea religioasă a pruncilor, din cea mai fragedă etate.

O mamă adevărat creștină va ști apoi să supravegheze cu înțelepciune, și să țină în frîu cu blîndețe și cu asprime — după-cum va cere lipsa — deosebitele înclinări ale odraslelor lor, mai ales începînd de când prînd să se trezască patimile de tot felul. Aceasta supraveghere poate e o datorință din celea mai grele în creșterea sănătoasă a copiilor, dar e ajutată mult, dacă i-a crescut până la aceasta vristă după-cum am vorbit mai sus, — ear dacă trec fericții și peste aceasta punte de primejdie, putem zice aproape cu hotărîre: că din acești tineri nu va fi nici un membru putred în cortelul celor ce aduc perirea popoarelor, prin necredința și corupția lor.

Vor fi vlăstare vîngioase, de cari va fi mîndră familia din a cărei trupină au răsărit, și

incasarea și înscrierea de membri noi, b) pentru censurarea raportului comitetului. 5. Eventuala disertație. 6. Rapoartele comisiunilor exmisse conform punctului 4. și deliberarea asupra lor din partea adunării. 7. Alegerea comitetului pe 3 ani. 8. Eventuale propuneri. 9. Închiderea adunării prin președinte.

Din ședința comitetului »Cluj« ținută în Cluj, 11 Septembrie 1904.

Dr. George Ilea,
director.

Dr. Victor Poruțiu,
secretar.

— **Reuniunea femeilor »S. Maria«** din Cluj, s'a apucat de lucru. În ședința sa ținută sub presiunea Dnei Văd. Ana A. Pop n. Lemenyi, Marti, la 27 Sept. în localul casei, comitetul reuniunii și-a ales de vice-presedintă pe dna Ranta n. Gal, cassar pe dna Elena Mandea n. Pandrea, de controlor pe Dșoara Claudia Stanciu, ear de secretar pe dl Iuliu Florian, capelan al Clujului. Numai de cât s'a statorit un program de acțiune, ca comitet să suplinească tot ce prin piedecile puse de greutate în începutului a neglijat fără voia sa. S'a hotărât să se lucreze întâiu și întâiu pentru câștigarea mai multor membri, spre care scop s'au esmis 3 deputațiuni de câte 2 membri, cari să cerceteze familiile din Cluj, în care speră a găsi membri pentru tinera reuniune. D. Dr. Dăianu tipărend pe speșele sale statutele reuniunii, le-a pus la dispoziția comitetului spre a le împărți membrilor. S'a hotărât apoi a se aranja o serată în favorul reuniunii, spre care scop comitetul a ales un special comitet aranjator.

S'a hotărât apoi ca la procesiunile bisericesti, din ziua Botezului și când se face binecuvântarea semănăturilor membri reuniunii se iee parte și se facă propagandă ca să participe cât mai mulți inteligenți, spre a vedea și poporul român din Cluj, măcar cu acestea prilejuri de manifestație publică, că are și inteligență din neamul său.

Implinirea acestei frumoase hotăriri va ridica mult vaza bisericeii române în Cluj. Prin ea comitetul arată, că-și înțelege chemarea, care nu poate fi numai împodobirea păreților bisericeii, ci și împodobirea bisericeii vie, sau a vieții religioase bisericești. Adunarea generală a reuniunii s'a hotărât a se ținea în Dumineca cea dintâiu după »Botezul Domnului« adeca 22 Ianuarie n. la 3 oare d. a. în casele parohiale.

De însemnat, că la ședința comitetului au asistat mai multe Doamne, Domnișoare, și femei din popor, cari deși nu-s membre ale comitetului se interesează viu de reuniune. Slujba de notar a comitetului a purtat-o d. Dr. Dăianu, bărbat de încredere al comitetului. Fie, ca steagul reuniunii desfășurat spre lucrare tocmai în ziua înălțării sfintei Cruci să se înalțe tot mai des spre isbândă. Căci în acest semn este învingerea.

— **O cruce nouă** foarte frumoasă au dăruit bisericeii gr.-cat. din Cluj trei femei cucernice, lucrătoare din fabrică anume: Nastasia Crișan, Ana Ighaț și Ileana Topan, dând fiecare câte 10 coroane.

Crucea a fost binecuvântată Dumineca trecută, 25 Sept. n. cu care prilej pilda frumoasă a fost pusă în vederea credincioșilor spre urmare.

— **Masa studenților universitari.** Direcțiunea »Economului« în ședința sa plenară din 30 Septemvrie ținută sub conducerea președintelui Artemiu Șarkadi, canonic din Oradea-mare,

va fi mândru neamul care va avea cât mai mulți fii și fice de acestea în sinul său.

Și astfel o mamă bună, adevărat creștină, împlinind ținta pentru care e în lume, face binele cel mai mare ce se poate face unui neam, și omenimii peste tot. Munca ei să cunoaște în generațiile ce urmează în aceeași familie, prin moștenirea moravurilor și apucăturilor bune, se vede și în satul întreg, prin pilda atrăgătoare, și purtarea cinstită a copiilor ei, ce îndeamnă și pe alții să-i urmeze.

O mamă rea însă, — poate fi de trei-ori Dr. — va neferici familia întreagă, nu numai până e la olaltă, ci și după-ce i-se vor mărita fetele și se vor însura feciorii. Și nu numai acestei generații îi va strica, ci și urmașilor, ear prin moștenirea năravurilor rele, și sătenilor, prin pilda rea. Răul mai îngrabă e urmat ca binele, și dacă băeții urmează unele însușiri bune ale părinților, scăderile lor — dacă aceștia le lasă să curgă înaintea lor — i-vor atrage și mai tare.

Nu într'atâta avem lipsă de femei—bărbați, cari să fie pe aceeași treaptă cu bărbații în lupta vieții, ci avem lipsă de femei — mai mult femei, cari să înțeleagă bine chemarea sfântă ce o au, și atunci, ușurând chiar prin asta nespuse de mult lupta bărbaților, nu vor fi rămase înapoi, ci vor fi ridicate la înălțimea unde numai poate să ajungă o femeie.

Alfius.

s'a ocupat cu cererile pentru locuri libere la masa studenților și a hotărât să primească la masă pe semestrul prim pe următorii domni universitari:

1. Valeriu Roman, iurist, din Dragaviluna.
2. Faust Selăgian, iurist, din Beiuș.
3. Eugen Groze, asc. la facultatea științelor naturale, din Blaj.
4. Iuliu Rusu, iurist, din M.-Uioara.
5. Simion Nemeș, iurist, din Cojocna.
6. Silviu Brânzeu, medicinist, din Ciucuzel.
7. Traian Pop, iurist, din Șinca-veche.
8. Aurel Botean, iurist, Blaj.
9. Ioan Bianu, iurist, din Șoroștin.
10. Ioan Szabó, iurist, Urmeniș (Selagiu).
11. Camil Piso, iurist, din Sibiu.
12. Valeriu Suciu, iurist, din Gherla.
13. Eugen Tatar, iurist din Grebenișul-Câmpii.
14. Augustin Pinte, iurist, din Cozla.
15. Aurel Moldovan, iurist, din Ciunga.
16. Emil Pop, iurist, din Decea.
17. Eugen Mera, st. fil., din Meneșul-Câmpii.
18. Nicolau Butean, medicinist, din Beiuș.
19. Aurel Vasile, iurist, din Sibiu.

Masa, conform hotărârii Direcțiunei »Economului« se va da în ăst-an în regia și se pune sub conducerea d-lui Iuliu Florian, capelan în Cluj. Localul mesei într'o cameră a caselor parohiale din Cluj.

Deschiderea mesei pe anul școl. curent se va face Joi, în 6 Octomvrie n.

DE PESTE SĂPTĂMÂNĂ

Pentru noua biserică din Cluj.

La fondul bisericeii noue din Cluj a mai dăruit:

Nr. 165. Dochiza Nossă n. Pinte, preteasă în Trestia 4 coroane.

D-zeu să-i răsplătească.

— **In redacțiunea »Răvașului«** s'a făcut o schimbare personală: Dl Basil Moldovan, redactorul nostru responsabil depărtându-se din Cluj, în locul dînsului a intrat dl Iuliu Florian, actualul cooperador gr.-cat. din Cluj. Mulțămind iubitelui nostru frate B. Moldovan pentru serviciul, ce a făcut foii dela întemeierea ei până azi, salutăm cu drag pe noul nostru redactor, cu a cărui conlucrare nădăjduim, că foaia noastră va lua un nou avânt.

— **Facultate italiană în Austria.** »Neue Freie Presse« dela 27 Septemvrie publică ordinul ministrului de instrucție din Austria, prin care să înființeze în Innsbruck facultate iuridică cu limba de propunere italiană. În acest ordin spune ministrul, că neajungând până acum la desbatere proiectul de lege despre înființarea unei facultăți iuridice italiene la Roverto, a aflat de lipsă să înființeze deocamdată pe sama Italianilor din Austria facultate iuridică în Innsbruck, la care limba oficială, limba de propunere și limba examenelor să fie cea italiană. Prin acest ordin să împlinește încâtva dorința Italianilor, de a-și avea universitate italiană. Începutul e făcut!

Dacă asemănăm acum starea din Austria cu cea din Ungaria iată ce aflăm: Italianii în Austria sunt 685.000, Români în Ungaria sunt 3 milioane. Italianilor din Austria li-se dă facultate iuridică cu limba de propunere italiană, — în Ungaria să înființeze gimnasii și școale de stat cu limba de propunere maghiară în cele mai românești ținuturi, — ba încă mai mult: prin faimosul său proiect ministrul Berzeviczy vrea să ne maghiarizeze chiar și școalele populare confessionale, cari sunt susținute cu multă greutate de poporul nostru!

— **Părechea regală română în Viena.** Regele Carol al României a sosit în 29 Septemvrie n. în Viena. Sara a avut loc un dineu la M. Sa Impăratul și Regele nostru, la care a fost invitată și suita Regelui Carol, precum și personalul ambasadei române din Viena. — Regina României sosește azi (1 Octomvrie n.) în Viena, de unde azi d. a. laolaltă cu Regele Carol va pleca spre Sinaia. Măne (Duminecă) la 6 oare dimineața trece părechea regală română prin gara Clujului, unde trenul stă 20 minute.

Prințul Hohenlohe, fostul guvernor al Bucovinei, transferat în aceeași calitate la Triest, înainte de a-și ocupa noul său post, va face o vizită părechei regale române la Sinaia.

— **In Salonic** (Macedonia) cu începutul acestui an școlar să deschide o nouă școală primară română. Directoară a acestei școale a fost numită D-na Ecaterina Dimonie. — În legătură cu acestea aducem știrea, că începând cu 1 Septemvrie director al școalei comerciale române din Salonic e dl Victor Lazar, care a fost timp îndelungat redactor la »Foaia Poporului« din Sibiu, și care a avut »fericirea« să petreacă mai multe luni în temnița din Seghedin, osîndit fiind pentru scrierile sale naționale.

Stipendiile »Asociațiunei«. Primum următorul *Concurs*: »Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român« are de conferit cu începutul anului școl. 1904 5 următoarele stipendii:

1. Un stipendiu din »Fundațiunea anonimă din comitatul Dobâca«, de K. 100— anual, destinat pentru un tiner român născut în comitatul Dobâca.

2. Un stipendiu de K. 80— anual din »Fundațiunea Radu M. Riureanu«, destinat pentru un student român dela școalele secundare (medii).

3. Un stipendiu de K. 1200— anual din »Fundațiunea Ioan Gallianu de Kecskés«, destinat pentru un tiner român de la vr'unul din gimnasiile din Transilvania; vor fi preferiți, rudele fundatorului din familiile »Pop« și »Anton«.

4. Un stipendiu de K. 100— anual din »Fondul Avram Iancu«, destinat pentru un tiner român de la vr'o școală secundară (medie).

5. Un stipendiu de K. 80— anual din »Fundațiunea Dr. Ioan Moga și soția Ana n. Bologa« destinat pentru fetițe de naționalitate română, fără deosebire de confesiune, din Transilvania, care frecventează vr'o școală românească, în prima linie școala civilă de fete a Asociațiunii sau școala de fete a »Reuniunii femeilor române din Sibiu«, vor fi preferite, ceteris paribus, fetițele care vor putea documenta, că sunt înrudite cu familia Dr. Ioan Moga sau cu familia Bologa.

Cererile pentru aceste stipendii au să se înainteze comitetului central al Asociațiunii în Sibiu (Strada Morii Nr. 8). până la 15 Octomvrie st. n. a. c. provăzute cu următoarele documente:

a) Atestat de botez; b) Testimoniu școlar de pe semestrul din urmă al an. școl. 1903 4; c) Atestat de paupertate; d) Eventual documente de înrudire.

Concurenții, cari și-au prezentat cererile înainte de publicarea acestui concurs, sunt invitați să-și întregască eventual cererile în sensul condițiilor stabilite în concursul de față.

Cererile întrate după termin nu se vor considera.

Sibiu, din ședința comitetului central al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«, ținută la 15 Septemvrie 1904.

Iosif Sterca Șuluțu
president.

— **Hoții,** cari au jefuit magazinul de argintării alui Pieger din Piața Clujului au fost prinși. E o întreagă bandă.

CĂRȚI NOUE ȘI REVISTE

— **Foarte drăguț** este legată în pânză modernă, cu minunate decorații, »Cartea durerii«, al cărei cuprins e plin de mângăiere.

»Unirea« apreciază astfel aceasta prețioasă carte: »In timpurile noastre de materialism și realism, cârticica aceasta, care arată marea putere a religiei asupra sufletului omenesc, și cum numai în ea se poate afla adevărata mângăiere și liniște, poate să fie în mâinile tuturor de un netăgăduit folos. Chiar și faptul, rar la noi, că a apărut în a 11-a ediție ne îndreptățește a o recomanda călduros. Tiparul frumos și curat face cinste Tipografiei d-lui Barițiu«.

Cât pentru legătură adaugem noi, că rară carte românească se înfășoază așa de cu gust îmbrăcată. E o adevărată podoabă în casă. Exemplarul legat costă 2 cor. 50 fil. plus porto 10 fil. Să capătă la admin. »Răvașului« și în librării.

— **Istoria universală** pentru clasele superioare ale școalelor medii, de Ioan Petrovici, profesor gimnasial în Brașov. Volumul I. Evul Vechiu. Brașov, 1904. Editura librăriei Ciurcu. Preț 2 coroane.

— **»Sămănătorul«** despre *Cărțile Săteanului Român*. Esclenta Revista literară din București, al cărei suflet este distinsul profesor și scriitor, N. Jorga, publică într'un număr din Mai următoarele aprecieri despre modesta noastră bibliotecă:

In editura foii săptămânale »Răvașul« din Cluj a început să apară o folositoare bibliotecă populară, cuprinzând mici povestiri literare și morale pentru înălțarea și limpezirea sufletelor țărănești. Au ieșit până acum două broșuri de acestea: întâia răspunde o schiță a d-lui C. Stoica (Hirca), publicată și în revista noastră, ear a doua adună într'un mănunchiu, sub titlul **Pecetele noastre**, o serie de sfaturi morale cuminti ale d-lui Petru Suciu, la adresa poporului sătean. Broșurile sunt scrise într'o limbă curată, simplă și mișcătoare; sinceritatea stilului și a ideilor găsește ușor calea spre sufletul țeranului.

Pentru cei-ce vor să aibă la casă o revistă literară cum se cade, le recomandăm »Sămănătorul« (București Strada regală Nr. 6).

— **Odele lui Quintus Horatius Flaccus,** traduse românește în proză și provăzute cu interpretări în folosul tinerimei studioase și al privaților, de Gavriil Pop, canonic. — Fascic. I. Blaj, 1904. Tip. Seminarului archidieceșan.

Prețul acestei broșuri, care cuprinde 14 ode, și după care vor urma altele, costă 40 fileri.

